

KL Auschwitz - Industrialiserat mördande

KL Auschwitz - tre läger, mer än 1,1 miljoner mord. En värdefull upplevelse och en hemsk plats som jag dessvärre rekommenderar andra att besöka.

Jag kliver av minibussen ut på en parkeringsplats av grus och möts av kyligt väder med kraftigt regn. Vår guide säger åt oss att vi ska ta en paus på 10 minuter innan vi börjar den guidade turen genom Auschwitz I. Jag tränger mig genom en stor folkmassa som har samlats under ett tak för att ta sig undan regnet och går in i receptionen. Där inne väntar jag och min familj på de andra som ska med på den guidade turen och guiden som fixar med inträde och hämtar headset och radio som vi senare ska använda under guidningen. Några minuter senare blir vi hämtade av vår guide och vi följer med henne genom en annan del av receptionen. Vi kommer in i ett rum där vi måste passera en säkerhetskontroll och metalldetektor likt sådana som finns på flygplatser. När jag har tagit mig igenom säkerhetskontrollen blir jag tilldelad en radio, headset och regnponcho. Jag stiger ut ur byggnaden och ut i den hårda kylan och regnet. Jag sätter på mig mitt headset, ställer in radion på rätt kanal och lägger regnponchon i min ficka. Guiden samlar gruppen och vi börjar röra oss mot den ikoniska "Arbeit Macht Frei" (Arbete ger frihet) porten.

Jag upptäckte genast att vägarna är leriga, ojämna och med stora stenar utspridda här och där. Vi passerar köket. Vår guide förklarar att det var utanför den här byggnaden som fångarna spelade och sjöng tysk propagandamusik. Vår guide är även snabb med att förklara att allt vi ser är autentiskt och fanns under andra världskriget. Vi fortsätter mot ett antal byggnader som har blivit invändigt ombyggda till olika utställningar. På vägen dit berättar guiden att Auschwitz I från början var baracker åt den polska militären men att de sedan blev återanvända av tyskarna som koncentrationsläger.

Inne i den första byggnaden vi går in i får vi förklarat för oss att KL Auschwitz inte bara är ett läger utan tre, Auschwitz I, Auschwitz II - Birkenau och Auschwitz III - Monowitz. Hon förklarar även att det var över 1 100 000 människor som dog i detta lägerkomplex och att en stor majoritet av dem aldrig var fångar i lägret utan blev dödade i gaskamrar vid ankomst. När jag får höra denna siffra blir jag förvånad och lite skrämmd. Men jag känner att jag har svårt att greppa hur

många som faktiskt dog här. Inne i byggnaden får vi även se en modell på en av gaskamrarna och krematorierna. Guiden förklarar att SS-soldater hällde in vätecyanid genom luckor i taket på gaskamrarna och att liken sedan fördes till krematorier i samma byggnad. Vi går ut ur tegelbyggnaden och går in i en likadan byggnad som ligger bredvid.

Inne i denna byggnad förklarar vår guide att vi ska få se olika saker som tillhörde några offren som dog i koncentrationslägret. Det första vi får se är en monter med en stor hög av glasögon och en annan monter med diverse saker som borstar, speglar och smycken. När vi sedan går in i ett annat rum får vi se en stor monter med kvinnohår. Guiden berättar att nazisterna använde håret från kvinnor som de dödade i koncentrationslägren till olika sorters tyger. Jag får en äcklig känsla som inte riktigt går att beskriva och jag börjar fundera på vilket konstigt folk som måste ha drivit dessa koncentrationsläger. Det är när vi går upp en trappa och in i ett stort rum med två gigantiska montrar med skor som jag börjar begripa hur många som faktiskt dog i detta läger. På bilden syns en del av en av montrarna, och det finns alltså en likadan till i detta rum. Guiden förklarar att inne i detta rum finns 80 000 par skor. Om man tar ungefär 2,5 gånger antalet de skor som finns på bilden så får man antalet skor som finns i det rummet. Jag räknar snabbt ut att om man tar skorna som finns i det här rummet gånger 14 så får man det totala antalet skor som offren hade. Jag blir paff. Det slår mig hur många som faktiskt dog här i lägerkomplexet som jag just nu befinner mig i. Vi går in i nästa rum där vi får se en hel container fylld med diverse porslin och glas som fångarna hade med sig hemifrån. Vi går ut ur byggnaden och vidare mot två byggnader 50 meter bort. Jag kan inte undvika att tänka på skorna.

Vi stannar framför två tegelbyggnader med en mur som bildar en gård mellan dem. Guiden berättar att det är här inne i byggnaden till vänster som det hölls förhör med fångarna. Målen med förhören var att se om fången skulle bli frigiven. Guiden förklarar att förhören var orättvisa då fångarna aldrig fick en advokat och fångarna kunde sällan språket som rättegången hölls på. Så förhören slutade alltid med en av två följder, antingen man var tvungen att stanna kvar i lägret eller så blev man skjuten på gården mellan de två byggnaderna. Vi följer efter guiden in i byggnaden till höger där vi får se hur förhörssalen såg ut. Det är ett långt bord som står vågrätt i förhållande till ingången. På ena sidan är det runt sex stolar där nazisterna satt och på den andra sidan av bordet finns det en stol där den förhörde satt. Inne i denna byggnaden får vi även se hur fångarna bodde. De sov i tvåvåningssängar som var runt 1,5 meter långa och runt 80 cm breda. I en av bäddarna i en våningssäng sov det två personer och ibland, när lägret var överfullt, tre personer. Jag börjar nu förstå hur dåliga förhållanden de levde i. Guiden förklarar för oss att det var en stor brist på toaletter och handfat och att de bara fick användas två gånger om dagen. Detta ledde till att det ofta var kaos inne på toaletterna och att många därför inte kunde utföra sina behov. Den stora bristen på handfat, andra ställen att tvätta sig och den oerhört dåliga hygienien på lägret ledde till att efter en vecka var folk så smutsiga att de inte kunde känna igen sin familj och släktingar. Jag försöker förstå hur hemskt ensam man måste känt sig och får en liten rysning.

Vi går ner i källaren på byggnaden där guiden visar oss några av de straffmetoder som fanns på lägret. Hon visar oss tre celler med en area på 1m² där fångar tvingades stå tillsammans med 3

andra om nätterna. Detta ledde till att de som fick detta straffet alltid tillslut dog av utmattning då de inte fick ordentligt med vila. Vi fick även se en svältcell där fångar låstes in utan mat eller vatten. Fångarna som låstes in här dog alltid av uttorkning. Guiden visade oss en annan cell där 30 fångar låstes in. Cellen hade för dålig ventilation för så många så de kvävdes långsamt till döds där inne. Guiden förklarade att man inte ens behövde bryta mot någon regel för att bli straffad på något av dessa sätt. Att man kan vara så grym mot en medmänniska kan jag inte förstå. Vi går upp ur källaren, ur byggnaden och rör oss mot den enda kvarstående gaskammaren.

Innan vi går in i gaskammaren, som ser ut som en grästäckt bunker med en skorsten, ber vår guide oss att vara tysta i respekt för de som dog där inne. Vi går in i gaskammaren som innantill är helt byggd i metall. Inne i gaskammaren visar guiden med hela handen luckorna som SS-soldaterna släppte in giftet genom. Jag får bilden av skorna i huvudet igen och tänker på vilket stort antal människor som dött här inne. I nästa rum i bunkern får vi se de autentiska krematorieugnarna som användes under förintelsen. När vi går ut igen möts jag återigen av den bitande kylan som nu blivit ett större bekymmer. Jag tänker på hur jobbigt det måste varit för fångarna som gick runt i pyjamas i -20°C och biter ihop.

Vi rör oss nu mot utgången av lägret och vi får lämna av oss våra headset och radios. Vi går ut på parkeringen och blir direkt körda i minibussen vi kom med till Auschwitz II - Birkenau. När vi anländer till Birkenau får vi en paus på 10 minuter innan vi ska börja den guidade turen av Auschwitz II.

Vi blir mötta av guiden precis utanför den ikoniska Birkenau porten. När vi går genom porten och in i lägret blir jag direkt slagen av hur gigantiskt det är. På höger sida är det, vad som känns som oändligt, med nedbrunna trähus och på vänster sida minst lika många tegelhus. Guiden visar oss grusplattformen där fångarna steg av från tågen och där de blev sorterade. Hon förklarar att fångarna kom hit i boskapsvagnar med endast en hink för bajs och en för vatten.

Vi fortsätter bort till där de två av de fyra största gaskamrarna brukade stå. Guiden förklarar att gaskamrarna blev nerbrända i försök att dölja alla bevis men det finns fortfarande tydliga spår av vad som fanns där en gång. Guiden visar oss ett monument åt alla de som dog i Auschwitz. Monumentet har ett runt tio olika stentavlor med en text inristad på olika språk på varje tavla. Varje språk representerar en folkgrupp vars folk blev förda hit och mördade.

Som sista stopp på den guidade turen rör vi oss mot ett återställt trähus som var en toalett. Toaletterna var över 50 hål som var borrarade i 3 olika cementblock. Inne i byggnaden förklarar

guiden att det var fångar som fick uppgiften att hoppa in i de stora toaletterna och med hjälp av spade gräva upp och slänga all avföring. Guiden sa då en sak som jag verkligen tog åt mig. Hon frågade "skulle någon av er vilja ha detta jobbet?", såklart svarade vi nej. Då sa hon "Det skulle jag. Detta var det enda jobbet där man blev lämnad ensam av vakterna eftersom att de var rädda för sjukdomar. Det här stället var det enda där man hade tid att tänka. Livet i Auschwitz var helt uppochnedvänt och därför måste man ändra sitt sätt att tänka här inne." Detta är något som jag kommer att ta med mig när jag tänker på förintelsen i framtiden. Att allt var så fel att ett jobb där man bokstavligen badar i bajs var det bästa man kunde ha.

Alla bilder är mina egna förutom den 4:e på Birkenau porten som är tagen ifrån
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Birkenau_gate.JPG

Författare: William Frisk